

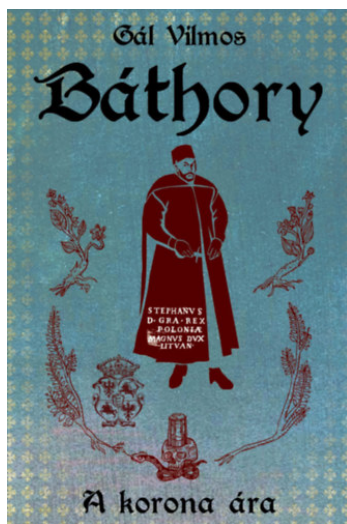
Gáspár Ferenc

A sárkány foga

Erdély története még mindig homályos folt sokunknak, trianoni Magyarorszáiban rekedt, odaátról tréfásan határon túli táposoknak nevezett, itthoni magyaroknak. Különösen a XVI. század vége és a XVII. század eleje zűrös, annyi csel-szövés, összeesküvés tarkítja, hogy ember legyen a talpán, aki kiigazodik benne. A nevében mesebeli képzeteket keltő Rézbang Kiadó azonban, úgy látszik, megtalálta őt: Gál Vilmos az, akinek *A korona ára* című történelmi regénye az egyik legnagyobb Báthoryról, Báthory Istvánról, Erdély fejedelméről és későbbi lengyel–litván uralkodóról szól.

Valójában csak az első évekről, a Báthory elleni lázadásról, annak leveréséről és a lengyel korona megszerzéséről. És ha az olvasó csak fitymálóan legyint erre, mondván, hogy az amúgy is történelmi regényekkel túlszűfolt könyvpiacra megjelent egy újabb nehezen olvasható mű nevekkkel, adatokkal, kibogozhatatlan családi kapcsolatokkal, akkor téved. Gál Vilmosnak sikerült egy rendkívül vérbő, izgalmas és néhol finoman erotikus művet létrehoznia, melyben olyan luxus nyilvánosházakba is betekintést nyerhetünk, ahol a fiatal lányok nem csupán „hagyományos” szolgáltatásokat nyújtottak, hanem finom ételeket, fürdőt, masszázst és bensőséges beszélgetést is kínáltak.

Adott Báthory fejedelem és udvari orvosa, Blandrata György – ők létező személyek voltak. Ám bármennyire izgalmas karakterek is a hatalmat birtoklók, az olvasó nehezen tud azonosulni velük, kell valaki, mint például egykor Hunyadi József regényeiben a Fekete Lovag, aki a király árnyéka, őt tűzön-vízen át köve-

tő hű embere. Ő lesz a regényben a néma Mózsai, akit Blandrata egykori szerelmétől, a vajákos, füvesasszony Ágnestől hoz el a történet elején. Ágnes haldoklik, és az orvosra szeretné bízni a gyógyfüvek használatában már ifjúkorában roppant mély tudásra szert tevő nevelt fiát. A tizenöt esztendőes fiatalember hamarosan Báthory legfontosabb orvosa és egyik legmegbízhatóbb belső embere lesz. Nem csupán a fejedelem krónikus betegségét gyógyítja, de hamarosan kirurgusi tapasztalatokra is szert tesz, részt vesz a lázadók elleni Maros menti csatában, segít ellátni a sebesülteket. Némasága ellenére könnyen tanul nyelveket, a hozzá intézett kérdésekre pedig a mindig magával hordott táblára írva válaszol. És hamarosan még a szerelem is megtalálja...

Ám közben Báthory körül is sűrűsödnek az események, sőt a több szálon futó cselekmény egyik sodrába még félelmetes, negatív karakterek is bekerülnek. Így aztán az addig lassacskán csordogáló regény egy bizonyos ponton annyira felgyorsul, hogy nem győzzük kapkodni a fejünket. Itt aztán tényleg van intrika, szerelem, bajtársiasság, gonosz cselszövés! És még jellemfejlődés is, meghazudtolva a romantikus-történelmi művekre jellemző toposzt, amely szerint mindenkit „állócsillagként” kell elképzelnünk a történetben. Talán csak az arrogáns nőcsábászokként ábrázolt Balassi Bálint figurája az, amely kevésbé tetszhet a Balassi-strófákon szocializálódott olvasónak.

Gál alapos ismeretekkel rendelkezik a magyar mellett a lengyel történelemről is, és mindezt oly finoman adagolja nekünk a királyválasztási procedúra köntösébe bújtatva, hogy szinte észre sem vesszük, de már meg is tanultuk a szejm és a köznemesi parlament működését. Vagy azt, hogy már akkor is mennyire fontos volt a diplomácia, mennyi pénz kellett a fontosabb képviselők, főnemesek megnyeréséhez, és nem mindig a harcmezőn dőlt el, hogy ki nyeri meg a végső ütközetet vagy a lengyel királyi trónt. Maga Báthory István a regényben egy olyan karizmatikus hős, aki bár Machiavelli elveit magáénak vallja, megbocsátani is tud – bár a székely lófők, akiknek ősei közül többet felakasztatott, erre valószínűleg nem így emlékeznek. „*A cél Erdély egysége, függet-*

lensége, erejének megtartása. Ha ehhez meg kell öletnem néhány lázadó urat, hát megöletem! És ha le kell vágatnom pár tucat orrot és fület, hát levágatom!” (Utóbbi „károsultak” szintén a lázadó székelyek voltak.)

Közhely, hogy a történelmi regények reneszánszát éljük manapság, a műveket olvasva azonban felmerül az emberben a kérdés, hogy vajon kiknek íródtak ezek, kikből áll össze olvasótáboruk. Azt hiszem, a *Báthory* esetében széles lesz a spektrum, a fiatal olvasóktól kezdve egészen a történészekig. Hiszen még utóbbiaknak is érdekes lehet egy ilyen hiánypótló nagyregény a korszakról és hősről, aki Mátyás király után és Rákóczi előtt uralkodott utolsó magyarként több országban egyszerre, megteremtve a lehetőségét egy, a Habsburgok és a török szultán birodalma között egyensúlyozó közép-európai nagyhatalomnak. Báthory István méltó volt mondabeli őséhez, a sárkány három fogával az ecsedi-lápból visszatérő Vid vitéhez.

És ez még csak az első fog, az első része a könyvnek.

Gál Vilmos: *Báthory I. A korona ára*. Rézbong Kiadó, Göd, 2019.